

ปัญหาการดำเนินคดีอาญากับพระภิกษุสงฆ์ไทย

ร้อยตำรวจเอกธวัช หนูคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-077-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROBLEMS IN CRIMINAL ACTION AGAINST THAI MONKS

POL.CAPT. TAVAT NUKUM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

academic year 1998

ISBN 974-332-077-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาการดำเนินคดีอาญากับพระภิกษุสงฆ์ไทย

โดย

ร้อยตำรวจเอกธวัช หนูคำ

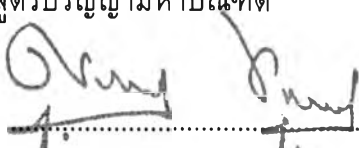
ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

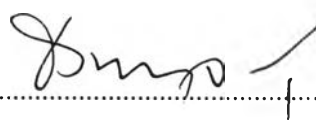
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ พิมล รัชบัณฑิต)

.....กรรมการ

(อาจารย์ สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิช หนูคำ. ร.ต.อ. : ปัญหาการดำเนินคดีอาญากับพระภิกษุสงฆ์ไทย (PROBLEMS IN CRIMINAL ACTION AGAINST THAI MONKS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส. 172 หน้า. ISBN 974-332-077-6

พระภิกษุสงฆ์ไทยนั้น มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตสังคมไทยมาเป็นเวลานานนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาและเป็นผู้ที่ชี้นำหลักธรรมะในการดำเนินชีวิตแก่พุทธศาสนิกชนให้อยู่ในสังคมด้วยความสงบสุขสันติ ในด้านพระภิกษุสงฆ์นั้นถึงแม้จะมีพระวินัยเป็นกรอบควบคุมความประพฤติก็ตาม ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่ง เมื่อกระทำความผิดอาญาก็จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายเช่นเดียวกัน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในการปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ที่ต้องหาคดีอาญาในปัจจุบัน เพื่อศึกษาหาแนวทางหลักเกณฑ์ในการดำเนินการด้านพระวินัยและดำเนินคดีอาญาให้เกิดความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลของการวิจัยพบว่า หลักในการดำเนินการด้านพระวินัยตามกฎหมายอาญา หมวดที่ 11 ว่าด้วยการลงนิคหกรรม มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงเลียนแบบหลักการดำเนินคดีของศาล ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับพระภิกษุสงฆ์ มีขั้นตอนที่ซับซ้อนและเกิดความล่าช้า ทำให้สถานะของพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนต้องเข้าไปสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างไม่มีทางเลือกเหลือ และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินคดีอาญา

จากการศึกษาเปรียบเทียบ หลักการดำเนินการทางด้านวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญบางส่วน เช่น หลักการสอบสวนในรูปคณะกรรมการสอบสวน การให้คณะกรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน หลักการดำเนินการกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง การสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนกรณีต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งโดยไม่ต้องสอบสวน ซึ่งหลักการสอบสวนดำเนินการทางด้านวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญบางส่วนข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นหลักแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหลักการดำเนินการทางด้านพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ได้ ทำให้กระบวนการดำเนินการทางด้านพระวินัยเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนและทำให้เกิดความยุติธรรมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต 110
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C870755 : MAJOR LAW

KEY WORD: THAI MONKS / LEGAL SANCTION

TAVAT NUKUM, Pol, Capt. : PROBLEMS IN CRIMINAL ACTION AGAINST THAI MONKS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRAPHONG BOONYOPHAS. 172 pp. ISBN 974-332-077-6

Thai Buddhist monks have played a significant role in Thai society from the years innumerable. They have performed their compulsory duty on propagating teachings of the Exalted One to make all Buddhists lead their happy lives peacefully with the Buddhist Dhamma. Not only Buddhist disciplines they have to strictly observe but also all laws since they are citizens of the country. Whenever they violate either illegal activities of the countries, they have to be taken legal actions as others.

This research is focused to study and analyze legal problems and how to treat the Buddhist monks facing criminal charges so that suitable legal actions against them under Buddhist disciplines and under the criminal code will be taken.

Results obtains from this research is that to punish corrupt monks under the Sangha Supreme Council Rule No. 11 on Chastisement of Perverse Monks, the process is similar to, or may be copied from, the court's. It is not suitable to be applied since it is complicated and will take a long time before accused monks will be punished. With this rule, Buddhist monks are respected by Buddhists have to get involved inevitably with the judicial proceeding. The criminal proceeding is also affected.

Following the comparative study, to impose the disciplinary punishment against civil servants, some of following actions will be launched : The Investigative Committee will be set up and members of the Investigative Committee are officers under the Criminal Code and are empowered to summon anyone for giving statement and/or sending documents or the evidence involved with the investigation to the committee. In the event that they are accused of committing gross or petty offenses, they will be suspended or discharged if they allegedly commit the criminal offenses or any flagrant offenses. Some processes aforementioned can be adapted as the guidelines in improving the process for taking legal actions against the accused monks. This will make the actions against the corrupt monks under the Sangha Supreme Council Rule issued by virtue of the Buddhist Discipline launched smoother and quicker sine many steps will be cut. The justice will be seen more quickly than at present.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิสิต.....จ.ค.อ.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและได้วางรากฐานแนวความคิดช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ประธานกรรมการสอบเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์และขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ ที่ได้กรุณาให้แนวความคิดแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พิมล รัฎฐปัตย์ กรรมการสอบที่ได้กรุณาวางแนวความคิดและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างมากและขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาล สุทธิ กรรมการสอบที่ได้กรุณาสละเวลาแนะนำข้อมูลชี้แนะแนวทางการศึกษาค้นคว้า อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ วิฑูญาโณ) พระศรีปริยัติโมลี (พระมหาสมชัย กุศลจิตโต) และคณาจารย์จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นายแสวง อุดมศรี นายเดชา หงส์ทอง นายผเดิม เพ็ชรกุล นายวิทยา พรหมประสิทธิ์ นายรชฎ เจริญจำ และมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านซึ่งไม่สามารถกล่าวนามมาทั้งหมดได้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา บุคคลในครอบครัวตลอดจนผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ญาติมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้เขียนด้วยดีตลอดมา และหากแนวคิดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนต้อยบ้างขอมอบให้เป็นสมบัติแห่งพุทธศาสนาตลอดไป

ร้อยตำรวจเอก ธวัช หนูคำ

พฤษภาคม 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	7
1.5 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 พระภิกษุสงฆ์ไทย.....	9
2.1 ความเป็นมาของพระภิกษุสงฆ์.....	9
2.2 การบวชและวัตถุประสงค์ของการบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ ในประเทศไทย.....	10
2.3 บทบาทพระภิกษุสงฆ์ต่อสังคมไทย	13
2.4 องค์กรพระภิกษุสงฆ์ต่อสังคมไทย	15
2.4.1 ศาสนสถาน.....	15
2.4.2 ศาสนบุคคล.....	16
2.4.3 องค์กรปกครองคณะสงฆ์.....	17
2.4.4 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ.....	17
2.4.5 การลงโทษทางวินัย.....	19
2.5 การควบคุมความประพฤติพระภิกษุสงฆ์ไทย.....	20
2.5.1 การควบคุมภายในองค์กร.....	21
2.5.2 การควบคุมโดยบุคคลภายนอก.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	การปกครองและดำเนินการทางวินัยพระภิกษุสงฆ์ไทย.....	27
3.1	การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล	27
3.2	การปกครองคณะสงฆ์ไทย.....	28
3.2.1	การปกครองคณะสงฆ์ไทยในอดีต.....	28
3.2.2	การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน.....	40
3.3	แนวทางการดำเนินการทางพระวินัย พระภิกษุสงฆ์ในสมัยพุทธกาล.....	41
3.3.1	ประเภทของคดี.....	41
3.3.2	องค์คณะพิจารณา.....	42
3.3.3	วิธีพิจารณาและกำหนดโทษ.....	42
3.3.4	หลักปฏิบัติของพระภิกษุผู้สอบสวนอธิกรณ์.....	43
3.4	แนวทางการดำเนินการทางพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ไทยในอดีต.....	44
3.4.1	การดำเนินการทางพระภิกษุสงฆ์ไทยในอดีต.....	45
3.4.2	การดำเนินการทางพระวินัยพระภิกษุสงฆ์ไทยในปัจจุบัน.....	56
3.4.3	การสละสมณเพศ.....	64
3.4.3.1	การสละสมณเพศตามคำสั่งมหาเถรสมาคม.....	65
3.4.3.2	การสละสมณเพศเพราะเป็นบุคคลล้มละลาย.....	65
3.4.3.3	การสละสมณเพศเพราะถูกจับโดยต้องหาคดีอาญา.....	66
3.4.3.4	การสละสมณเพศในอำนาจของพนักงานสอบสวน.....	67
3.4.3.5	การสละสมณเพศเพราะต้องจำคุก กักขัง หรือขัง.....	68
3.4.4	ระเบียบการสึกพระผู้ต้องหาคดีอาญาในอดีต.....	69
4	การดำเนินคดีอาญากับพระภิกษุสงฆ์ไทย	73
4.1	แนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อย.....	73
4.1.1	แนวความคิดว่าประชาชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย.....	73
4.1.2	แนวความคิดว่ารัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย.....	74
4.2	หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ	75
4.2.1	เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.2 เพื่อป้องกันการมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย	77
4.2.3 เพื่อป้องกันการบังคับโทษ	77
4.3 ประเภทลักษณะความผิด.....	77
4.3.1 ความผิดเฉพาะทางด้านพระวินัย	78
4.3.2 เป็นความผิดทางด้านอาญาและทางด้านพระวินัย.....	83
4.3.3 ความผิดเฉพาะทางอาญา.....	83
4.4 ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา	84
4.4.1 การจับกุมตรวจค้น.....	84
4.4.2 การสอบสวน.....	85
4.4.3 การฟ้องร้อง.....	89
4.4.4 การพิจารณาพิพากษาคดี.....	91
4.4.5 การบังคับโทษ.....	92
4.5 การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินคดีอาญากับบุคคลฐานะพิเศษ.....	94
4.5.1 แนวทางการดำเนินคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัว.....	94
4.5.2 แนวทางการดำเนินคดีอาญาในศาลทหาร.....	97
4.6 การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินคดีวินัยข้าราชการพลเรือน.....	100
4.7 ความเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี.....	106
5 สรุปเสนอแนะ	113
5.1 บทสรุป	113
5.2 ข้อเสนอแนะการดำเนินคดีด้านพระธรรมวินัย.....	120
5.3 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินคดีอาญา.....	122
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก	126
ผนวก ก.	127
ผนวก ข.	138
ผนวก ค.....	141
ผนวก ง.....	168
ประวัติผู้เขียน	172